

víznek búzamos ivása a legkomo-
lyabb veszélyt hozhatja az ivó egész-
ségére.

A víz ólomtartalma, úgy látszik,
főképen a szifonoktól származik. Kivá-
natos, hogy a szifonos szódavíz-üvegek
helyett dugósak használtassanak.

A szifonok teljességgel nem felel-
nek meg a kibocsátott rendeletnek, és
így ez az egészségügyi rendelet csupán
papiroson van meg, a hatóság a végre-
hajtásával nem törődik.

STEINER SAMU.

XXI. A HŐMÉRSÉKLET NAPONKÉNTI VÁLTOZÉKONYSÁGA BUDAPESTEN.

Dr. H a n n, bécsi meteorológus az
ottani akadémia 1875. ápril 15-ikén
tartott ülésén 90 meteorológiai állomás
naponkénti hőmérsékleti változékon-
yságát feltüntető dolgozatot nyújtott be,
melynek czíme: „Untersuchungen über
die Veränderlichkeit der Tagestempe-
ratur.“ E dolgozatában Budapestet
szándékosan nem vette fel, mert, mint
magánlevélben írja, Bécsen kívül más
helyet egyáltalában nem vett be Ausz-
tria-Magyarországból, J e l i n e k fog-
lalkozván a változékonyságnak más
helyekre való kiszámításával. Elég az
hozzá, hogy Budapest hőmérsékletének
naponkénti változékonysága nincs fel-
véve Hann dolgozatába. De nincs em-
lítés téve e meteorológiai tényezőről a
meteorológiai központi intézetünk által
1879-ben kiadott „Budapest meteoró-
giai viszonyai“ című becses munkában
sem; azért nem lesz talán fölösleges
munka, ha azt e sorokban földéríteni
megkísérlem.

A hőmérséklet naponkénti változé-
konyságán — tekintet nélkül a hőmér-
séklet + vagy —, emelkedő vagy sü-
lyedő voltára. — azt a különbséget
értjük, mely két egymásra következő
nap középhőmérséklete között mutat-
kozik. E különbséget azon középérték-
ek szolgáltatják, melyeket reggeli 7,
déli 2 és esti 9 órakor történt napon-
kénti följegyzésekből számítunk ki.

A változékonyság okairól melleleg
így ír Hann: „A változékonyság —
úgy mond — ott leend legnagyobb, hol
a ciklónok (úgynevezett depressziók)

nagyon változtatják útjokat, vagy olyan
helyeken, melyek haladásuk pályáján
feküsznek, mikor is a hőmérsékleti vál-
tozások annál nagyobbak lesznek, mi-
nél közelebb esnek egymáshoz az izo-
thermák, vagy minél nagyobb valamely
szárazföldnek fölmelegedése a hűvös
tengerrel szemben.“ (Zeitschr. f. Met.
1881. évf. 253. l.)

Hogy Budapestet a hőmérséklet
naponkénti változékonyságát illetőleg
annál inkább összehasonlíthassuk más
helyekkel, dr. Hann eljárása szerint, ki
maximum gyanánt 10 évet vett fel, én is
a met. köz. intézet részéről e Közlöny-
ben közzétett havi kimutatások nyomán
10 évet dolgoztam fel. A számításba
vett 10 év 1873. jan. 1-jével kezdődik
és 1882. decz. 31-ikén végződik. Eljá-
rásom ez vala: 1873. január elseje és
másodika között a napi középértékek-
ből kikerestem a különbséget; azt
január 2-ikára jegyeztem be és így ha-
ladtam tovább 1882. decz. 31-ig be-
zárólag. 1872. decz. 31-ének hőmér-
sékletét nem ismervén, ezen, és az
1873. évi jan. 1-ső napja között a kü-
lönbséget fel nem tüntethettem. 1873.
január 1-seje tehát üres maradt. A
többi napok száma a tíz esztendő le-
folyta alatt 3651-re rúg. A táblázatok
összeállításában arra törekedtem, hogy
azok dr. Hann-éival összehasonlíthatók
legyenek. A fokok mindenütt C.-fokot
jelentenek.

A hőmérséklet naponkénti változé-
konyságát havi és évi középértékben
a következő táblázat tünteti fel:

Időszak	Jan.	Febr.	Március.	Ápr.	Május	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év
1873	1'90	1'93	1'99	1'51	2'17	2'07	1'70	1'79	1'95	1'54	1'83	1'97	1'86
1874	2'16	2'29	2'17	2'01	2'05	2'34	1'64	2'11	1'69	1'27	1'32	2'09	1'93
1875	2'65	1'62	1'81	1'77	2'07	1'75	1'62	1'71	1'78	1'70	1'61	2'98	1'92
1876	2'66	2'23	1'77	2'32	2'40	1'30	1'53	1'69	1'68	1'54	1'50	1'70	1'86
1877	1'29	2'40	2'45	2'02	1'91	1'88	2'51	2'03	2'17	1'42	1'25	1'95	1'94
1878	2'70	1'40	2'32	1'61	2'29	2'10	2'22	1'52	1'53	1'72	1'48	1'73	1'89
1879	2'13	1'49	2'26	2'23	2'07	2'09	2'58	1'75	1'63	1'43	1'84	3'64	2'10
1880	1'71	1'99	2'36	1'31	2'08	1'81	2'02	1'22	1'44	2'20	1'93	2'14	1'85
1881	2'71	1'39	2'60	1'75	1'78	1'45	2'58	2'55	1'51	1'48	1'67	1'42	1'91
1882	1'54	2'04	2'00	1'87	2'14	1'90	2'14	1'83	1'33	1'81	1'84	1'96	1'87
Közép	2'15	1'88	2'17	1'84	2'10	1'87	2'05	1'82	1'67	1'61	1'63	2'16	1'91

A következő adatok, melyeket összehasonlítás céljából közlök, dr. Hann fennit idézett művéből vannak átvéve. A zárjel közötti szám az általa átvizsgált időszakot vagy évek számát, a mellette álló a fokokat, illetőleg napokat jelenti. Budapesttel évi változékonyság tekintetében egyezik Helsingfors (1847—51) 1'91; Bukarest (5) 1'89; Bécs (1856—65) 1'86; Peking (1868—72) 1'9.

A hónapi változékonyság egyezik következő helyeken a fővároséval.

Januárban. Stuttgart (1865—72) 2'14; Bécs (1856—65) 2'13.

Februárban. Zürich (1865—70) 1'85; Páris (1857—66) 1'83.

Márcziusban. Bukarest (5) 2'14; Helsingfors (1847—51) 2'22; Peking (1868—72) 2'2.

Áprilisban. Páris (1857—66) 1'84; Stuttgart (1865—72) 1'84; Madrid (1866—71) 1'80; Bukarest (5) 1'80; Peking (1868—72) 1'8.

Májusban. Ütliberg (1865—70) 2'10; München (1856—65) 2'11; Lipcse (1861—70) 2'07.

Júniusban. Páris (1857—66) 1'87; Stuttgart (1865—72) 1'86; Bécs (1856—1865) 1'85; Madrid (1866—71) 1'9.

Júliusban. Bogoszlóvszk (1850—59) 2'05; Tobolszk (1853—57) 2'08.

Tél	Tavas
Decz.—febr.	Márcz.—máj.
2'06	2'04

A tél eszerint 0'42%-kal változékonyság, mint az ősz; a tavasz

Augusztusban. München (1856—65) 1'82; Páris (1857—66) 1'83; Bécs (1856—65) 1'84; Madrid (1866—71) 1'80.

Szeptemberben. Lipcse (1861—70) 1'68; Sz.-Pétervár (1847—56) 1'68; Bécs (1856—65) 1'70; Bukarest (5) 1'70.

Októberben. München (1856—65) 1'61; Lipcse (1861—70) 1'62; Ütliberg (1865—70) 1'63; Zürich (1865—1870) 1'57; Peking' (1868—72) 1'6.

Novemberben. Smyrna (2) 1'6.

Deczemberben. Zürich (1865—70) 2'18; Lipcse (1861—70) 2'12; Peking (1868—72) 2'2.

A fentebbi táblázatból kitűnik, hogy a naponkénti változékonyság január, márczius, május, július és december havában az évi közepes értéken felülemelkedik, a többi hónapokban alatta marad. Legváltozékonyság hónap e szerint márczius, legkevésbé változó pedig október. A szeszélyes aprilis a nyolczadik helyet foglalja el a maximumtól a minimumig haladtában.

Ha az évszakok általános változékonyságát kutatjuk, azt találjuk, hogy a tél legváltozékonyság, az ősz pedig legkevésbé az.

Nyár	Ősz
Jún.—aug.	Szept.—nov.
1'91	1'64

meg a nyár közel egyformán változékonyság.

A fenti táblázatos kimutatásból azt is láthatjuk, hogy egyazon hónap hőmérséklete meglehetősen ingadozásnak van alávetve évenként, míg az egyes évek ingadozása 0·15 °-on belül marad. Az egész időszak összes hónapjai között legnagyobb változékonyságot tüntet fel az 1879-iki kemény deczember, a legkisebbet pedig az 1880-iki augusztus. A 1879-iki kemény deczember 0·66 °-kal mulja fölül az időszak legváltozékonnyabb deczemberét; ez okozza, hogy az évek hőmérsékleti ingadozása, mely különben csak 0·09 °-ot tenne, 0·15 °-ra emelkedik.

A változékonyság imént feltüntetett középértékei két lényeges körül-

ményre nem vetnek világot: nem képesek fogalmat nyújtani az egyes hőmérsékleti ingadozásoknak sem nagyságáról, sem előfordulásuk gyakoriságáról. Hogy itt célt érjünk, szükséges a fokokra nézve bizonyos osztályzatot felállítanunk s úgy csoportosítanunk az egyes napokat. Ezt következőképen eszközöltem: Két-két fokból osztályokat alkottam s a változékonyság mértékéhez képest minden napot illető osztályába jegyeztem. Ezen eljárás útján a következő táblázatos kimutatás áll elő, melyben nem az összes napok, hanem azok tíz évi középértéke szerepel.

A napok középszáma, melyeken a változás:

C°	Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Május	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz	Év
2—4	7·8	8·8	9·4	6·9	10·2	8·3	9·2	8·2	6·5	6·3	7·4	7·5	96·5
4—6	3·5	2·1	3·6	2·0	3·1	2·3	2·2	2·3	1·6	1·6	1·3	1·3	28·9
6—8	1·1	0·6	0·9	0·7	0·3	0·5	0·7	0·3	0·7	0·5	0·3	1·1	7·7
8—10	0·3	—	—	0·1	0·2	0·1	0·2	0·1	—	0·1	—	0·1	1·2
10—12	—	—	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	0·2	0·3
Összeg	12·7	11·5	13·9	9·7	13·9	11·2	12·3	10·9	8·8	8·5	9·0	12·2	134·6

A változékonyság maximuma márczius- és májusban jelentkezik, a minimuma októberben; az előbbi két hónap általában 13·9, az utóbbi 8·5, az év 134·6 oly napot mutat fel, melyen a középhőmérséklet egyik napról a másikra 2 °-on túl egészen 12 °-ig ingadozik. A 2 °-ig való ingadozást feltüntetni fölösleges, minthogy a táblázathból önként következik, hogy márczius- és májusban 17·1, októberben pedig 22·5 nap fordul elő 0—2 °-ig való változással.

Nem lesz érdektelen tovább kutatnunk és kiszámítanunk a 2 és 4 foknál nagyobb változékonyság valószínűségét. Az utóbbi táblázat utolsó alsó sorában feltüntetett számokat a tizedes pont elhagyása után egészeknek vévén s elosztván a tíz év hónapjainak összes napjaival, a hányados a 2 °-nál nagyobb valószínűséget adja. Összeadván a 4 °—12 °-ig való számokat a tizedes pont elhagyásával, az előbbi eljárás szerint a 4 °-nál nagyobb valószínűséget kapjuk.

A változékonyság valószínűsége nagyobb, mint

C°	Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Május	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év
2	0·41	0·41	0·45	0·32	0·45	0·37	0·40	0·35	0·29	0·27	0·30	0·39	0·37*1
4	0·16	0·09	0·15	0·09	0·12	0·10	0·10	0·09	0·08	0·07	0·05	0·15	0·10*2

A 6 °-nál nagyobb ingadozások oly ritkák, hogy azokat csak az előfordulás gyakori volta szerint tüntetem fel középértékben.

* 1. Budapest erre nézve Béccsel és Párisal egyez meg.

2. Bécs, Stuttgart és Zürich szintén így áll.

A változékonyság nagyobb mint

C°	Jan.	Febr.	Már- cius	Ápr.	Május	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év
6	1·4	0·6	0·9	0·8	0·6	0·6	0·9	0·4	0·7	0·6	0·3	1·4	9·2*1
8	0·3	—	—	0·1	0·3	0·1	0·2	0·1	—	0·1	—	0·3	1·5
10	—	—	—	—	0·1	—	—	—	—	—	—	0·2	0·3*2

Látjuk az előbbi táblázatból, hogy a 2 foknál nagyobb változékonyság valószínűsége maximumát márczius- és májusban, minimumát pedig októberben éri el. 100 márcziusi vagy májusi nap között tehát 45, 100 októberi között 27, az évnek 100 napja között pedig 37 fordul elő mint olyan, melyen a napról-napra való hőmérsékleti változás nagyobb két foknál.

A 4°-nál nagyobb valószínűség maximuma januárban, minimuma novemberben jelentkezik, melynek 100 napja között 5, januáréban 16, az évben pedig 100 között 10 van olyan, melyen a naponkénti ingadozás a 4 fokot meghaladja.

A 2°-nál nagyobb ingadozás őszszel legrikább, tavasszal és télen leggyakoribb; a 4°-nál nagyobb változás pedig télen a legtöbbször, ősszel a legkevésbé fordul elő.

A második táblázatból kitűnik, hogy évenként átlag 9·2 nap mutat 6°-nál, 0·3 nap pedig 10°-nál nagyobb naponkénti ingadozást. Ha a hónapokat téli (október-márczius) és nyári (ápril-szeptember) félévre osztjuk, azt tapasztaljuk, hogy a 6°-nál nagyobb ingadozás átlag télen nagyobb (5·2),

mint nyáron (4·0)*3; a 10° fokot meghaladó ingadozás pedig átlag télen több (0·2) napot számlál, mint nyáron (0·1).

Az eddigi kimutatások nem világosítanak fel bennünket az egyes ingadozások minőségéről; azaz, nem derítenek fényt arra, vajjon emelkedő vagy süllyedő irányt vesznek-e azok, fölmelegedést vagy meghűvődést okoznak-e? Az emelkedő hőmérsékletű változékonysággal bíró napokat +, a süllyedővel bírókat pedig — jellel jelölve, kutassuk már most, milyen gyakran változik a fölmelegedés hűvösödéssel, vagy megfordítva, azaz: milyen gyakran csap át a hőmérséklet emelkedő irányából süllyedőbe és viszont? Valamint előbb, úgy most sem vesszük tekintetbe a kisebb ingadozásokat; csak azon egymást követő napokra leszünk figyelemmel, melyek + és — jellel bírnak, egymással érintkeznek s melyeknél a hőmérsékleti különbség összege 2 és több fokot tesz. Ha e napok számából kiszámítjuk előfordulásuk valószínűségét, az alább következő táblát kapjuk.

* 1. Évi átlaga Lipcséhez legközelebb áll, mely 9·1 nappal bír.

2. Erre nézve Lipcsével egyezik.

3. Téli félév Bécsben 5·1; nyári Lipcsében 4·1, mely értékek leginkább egyeznek Budapestével.

A hőmérsékleti átcsapás valószínűsége 2 és több fok.

Jan.	Febr.	Már- cius	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év	Tél	Ta- vasz	Nyár	Ősz
0·38	0·39	0·38	0·29	0·37	0·36	0·41	0·36	0·33	0·32	0·33	0·38	0·36*	0·38	0·35	0·38	0·33

A hőmérsékleti átcsapás +ból —ba, vagy megfordítva, e szerint legnagyobb júliusban, melynek 100 napja között 41 fordul elő emelkedő és

* Budapest évi valószínűsége megegyez Bécs- és Lipcsével.

süllyedő iránynyal, vagy megfordítva; legkisebb pedig ennek valószínűsége a szeszélyes áprilisban, melynek 100 napja között csak 29 van olyan, mely ma fölmelegszik, holnap meghűvődik két és több fok határán felül.

Az évszakok között itt is az ősz a legkevésbé változékony. Az évnek 100 napja között 36 változtatja irányát hol emelkedés, hol süllyedés felé abban az értelemben, hogy 2 napi ingadozás összege 2 és több fok.

Még nagyobb részletességbe bo-

csátkozandók, vizsgáljuk meg, hogy mi több évenként: vajjon az emelkedő, vagy pedig a süllyedő hőmérsékletű nap? Ha a hűvösödő, —jelű napokat I-nek vesszük, a +jelűeknek hozzájuk való viszonyát következő táblás kimutatás tünteti fel:

Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év	Téli félév	Nyári félév
1'01	1'13	1'06	1'20	1'60	1'32	1'42	1'29	1'05	0'98	0'92	0'96	*1. és 2. 1'16	1'01	1'31

A maximum májusra, a minimum novemberre esik. Májusban a fölmelegedő napok 0'60 részzel mulják felül a hűvösödőket; novemberben ellenben a hűvösödők haladják meg 0'08-dal az emelkedőket. Évi átlagban a fölmelegedő napok a túlnyomók. A fölmelegedők aránya a süllyedők-höz úgy van, mint 1'16 : az 1-hez.

* 1. Összes + osztva összes — által voltaképen ad: 1'15.

2. Legközelebb áll Milanohoz (1'15), Bécs (1'17), Irkucsk (1'17)-hoz évi átlagára nézve.

Valamint a + napok a —okat, úgy a +fokok is meghaladják a —hőmérsékletűeket. És mégis, ha kutatjuk az arányt a — napok és fokok, valamint a + napok és fokok között, azon eredményre jutunk, hogy fölvetett időszakunk alatt a — változások 0'26 % kal mulják fölül a +okéit; lévén az előbbieket évi középértéke 2'09°, az utóbbiaké 1'83 fok. A hűvösödések e szerint nagyobb intenzitással lépnek föl, mint a fölmelegedések. A mondotak fölvilágosítására a következő tábla szolgál:

Elosztva	Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év
—° — nap által	2'16	1'92	2'02	2'00	2'37	2'10	2'47	2'15	1'97	1'89	1'75	2'24	2'09*
+° + nap által	2'22	2'03	2'29	1'76	1'99	1'75	1'82	1'59	1'42	1'43	1'51	2'13	1'83*
Különbőség	+0'06	+0'11	+0'27	-0'24	-0'38	-0'35	-0'65	-0'56	-0'55	-0'46	-0'24	-0'11	-0'26

Téli félév: 2'00. Nyári félév: 2'18, 1'72.

* Összes —° osztva összes — nap által évi átlagban ad: 2'08°; összes +° osztva összes + nap által pedig 1'84 fokot. Különbőség —0'24°.

Karabagh-ban (É. sz. 44° 16'; K. h. Gr.-tól 34° 21') egy pozitív hőmérsékletű változás közép nagysága évi átlagban tesz 1'43° C., egy negatív pedig 1'63° C.; a téli félévben + = 1'57° C. — = 1'76° C.; a nyáriiban + = 1'28; — = 1'50° C.-sal. Évi különbség tehát —0'20° C.

Orvosi, nemkülönbén balneológiai szempontból is érdekes a hőmérsékletben hirtelen beálló süllyedéseket kutatnunk. Ha határvonal gyanánt az 5 foknyi hőmérséklet-depressziót vesszük, az 5 foknál nagyobb süllyedések tíz évi átlagban következőképen oszolnak el:

Az 5°-nál nagyobb hőmérsékleti süllyedések két-két nap között:

C°	Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év	Tél	Ta-vasz	Nyár	Ősz
5°nál több a depresszió	1'1	0'6	0'8	1'1	0'9	1'4	1'6	0'9	1'3	1'0	0'2	1'4	*1. és 2. 12'3	3'1	2'8	3'9	2'5

* 1. Bécs évi átlaga = 11'5.
2. A legnagyobb változások 8—12

fok között következőképen fordulnak elő 10 évi összegekben:

Évenként tehát átlag 12'3 nap fordul elő, melynek 5 foknál nagyobb hőmérsékleti süllyedése van mint a megelőzőnek. A maximum júliusra, a minimum novemberre esik. Az évszakok közt legtöbb ily depressziós napja a nyárnak, legkevesebb az ősznek van.

Végezre ide iktatom évi átlagban még azokat a napokat, a melyeknek változékonysága egyenlő a semmivel.

Két változatlan hőmérsékletű napnak közép-gyakorisága:

Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Máj.	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év	Téli félév	Nyári félév
0'6	1'4	0'3	0'5	0'6	0'5	0'5	0'3	0'3	0'9	0'6	0'4	6'9	4'2	2'7

E tekintetben a február első helyen áll; utána következik az október. A téli félévnek több (4'2), a nyárinak kevesebb (2'7) változatlan napja van.

Évenként átlag 6.9 napon nem változik a hőmérséklet az előző napéhoz képest.

HEGYFÖK V. KABOS.

Napok száma, melyeken a változékonyság:

C°	Jan.	Febr.	Már-czius	Ápr.	Május	Jún.	Júl.	Aug.	Szept.	Okt.	Nov.	Decz.	Év
8—12	3	—	—	1	3	1	2	1	—	1	—	3	15
Közöt-	2	—	—	1	3	1	2	1	—	1	—	2	13
+jelű	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2

Legnagyobb volt az emelkedő (+) ingadozás 1879. decz. 26-ikán és tett 11'2 fokot, mikor is az előző nap fagypont alatti közép hőmérséklete —17'5-ről felemelkedett —6'3-ra a fagypont alatt. — A legna-

gyobb süllyedő (—) ingadozás 1875. decz. 30-ikán lépett fel 10'5 fokkal. Az előző nap közép hőmérséklete 2'1 fagypont fölötti fokról —8'4 fokra süllyedt a fagypont alá.

APRÓBB KÖZLEMÉNYEK.

ANTHROPOLÓGIA.

(3.) ÉLŐ PÁPUA-FIÚ EURÓPÁBAN. — Dr. F i n s c h O t t ó, ki csak nemrég tért vissza Uj-Guineából, egy *pápua* fiút hozott magával Európába, a kit a berlini anthropológiai társulat mult év novemberi ülésén be is mutatott ismeretű előadást tartva róla. — Ez a *pápua* körülbelül 15—16 év közötti ficzkó, a ki saját maga kérte meg dr. F i n s c h O t t ó t, hogy vinné el magával Európába. Ő Matopi-szigeten (Új-Britannia területén) született s ezelőtt 18 hónappal még egészen vad állapotban járt-kelt, egyedüli ruházata egy, az orrán keresztül dugott kakadu-toll lévén. Dr. Finsch ilyen jelmezben látta meg először egy lakomán, a melyen éppen egy hadifogyót ettek meg. Ugyanis ezek a *pápuák* emberfalók; azonban

megjegyzendő, hogy ők csak hadifogyóyaikat szokták megenni, s ezeket is csak abban az esetben, ha a testöket „izletes“-nek, azaz teljesen épek és egészségesnek találják. Az asszony-népség nem vesz az ilyen emberlakzin részt; hiszen így is igen kicsiny falat jut egynek-egynek, minthogy minden ilyen lakomán az egész törzs, azaz több száz ember szokott résztvenni — s a hadifogyó náluk vajmi ritka préda. Ez az emberevés annál feltűnőbb, mert ezek a *pápuák* igen értelmes és ügyes földművelők, a kik a halászatot is egészen okszerűen űzik s így bizonyos tekintetben előrehaladt kultúrával bírnak; továbbá meg azért, mert ők egyáltalában csak kevés húst szoktak enni. Megjegyzendő, hogy náluk

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.